

ZPRAVODAJ VELKÉ NĚMČICE

Číslo: 4
Ročník: XXXXVI
Duben 2022

Meandry řeky Svratky

Ing. Zdeněk Bažant

Krajina a lidé žijící u řeky jsou a byli vždy řekou poznamenáni. Řeka je živá, dravá i klidná, voda z ní přináší život, ale může být i nebezpečná. Města a obce, přes které protéká řeka, jsou krásnější a sebevědomější. Kde není alespoň malý potok, tam se snaží obyvatelé zřizovat náhradní vodní plochy, rybníčky pod.

My, velkoněmčičtí, dá se říci, máme štěstí, že nás v západní části obce obtéká Svratka, co do délky toku třetí nejdelší řeka na Moravě. Svratka pramení ve Žďárských vrších. Její koryto 174 km dlouhé směřuje víceméně jihovýchodním směrem přes Vírskou přehradu k Tišnovu, přes Brněnskou přehradu, Brno a Židlochovice a nakonec ústí do Dyje, resp. do střední nádrže Novomlýnských jezer.

Nabízí se otázka, proč má spisovný název Svratka obecně používaný název Švarcava. Nejspíše proto, že její voda je černá (Schwarz), neboť její dno je tvořeno tmavým štěrkem

a pískem. Někdy se také uvádí, že je tento název odvozován od staroslovanského slova "swartit", což údajně znamená kroužit se, klikatit se, tvořit meandry.

V průběhu minulých století se lidstvo naučilo využívat dravost a sílu říční vody k pohánění mlýnů, hamrů, vodních pil a elektráren. V době, kdy se nejezdilo za vodními radovánkami k dalekým mořím, byly břehy a voda Svratky místem letních radovánek a koupání pro mládež i dospělé.

Svratka je u nás poměrně klidnou řekou s průměrným průtokem v Židlochovicích kolem 20 m³ za vteřinu. Při jarním tání sněhu a po silných bouřkách v horním toku se rozlévá, nyní již do prostoru ohraničeného protipovodňovými hrázemi. Před jejich vybudováním se v našem katastru voda rozlévala do širokého prostoru - na pravém břehu do Velkých zahrad, do lesů a polí až po silnici na Vranovice a Uherčice, směrem - vlevo do Malých zahrad, na Brodač, Rybník a zvláště v minulosti, kdy byly hráze chatrné, voda tekla i Brodačskou ulicí.

Dříve byla Svratka místem letních radovánek a koupání mládeže i dospělých v části nad zadním mostem. Určitém místem byla tzv. "nová", která měla strmé břehy, ze kterých se skákal do řeky s hlubokou vodou. Po toku níže byla tzv. "stará Švarcava", široká a mělká, vhodná pro koupání méně odvážných. V tomto místě bylo na tehdejší dobu moderní zařízení na těžbu říčního písku. Nová a stará byly přibližně dvě stě metrů nad Zadním mostem, kde jsou nyní břehy zregulované a ohraničené nasypnými hrázi.

První meandr na Svratce v našem katastru je pod Zadním mostem. Je to levotočivá zatáčka směrem k Ostudám. V místě, kde dříve ústil mlýnský náhon do hlavního koryta je další pravotočivá a následuje opět pravotočivá zatáčka. To je v místě, kde začíná topolová alej na kraji Brodače. Další levotočivá zatáčka a za ní koryto řeky směřuje k poslednímu topolu na ochranné hrázi. A v tomto místě je nejkrásnější meandr (viz obrázek). Tento meandr je přehledný, ve tvaru podkovy, s ostrůvkem

naneseného písku, s lagunami. Za tímto meandrem, lokalitě se říká Basa, se řeka stáčí k plynovým mostům a pak plyne spoutaná regulovaným korytem mezi ochrannými hrázemi přes Uherčice až do prostřední nádrže Novomlýnských jezer.

Snad na začátku minulého století byl na našem katastru zrušen pravotočivý meandr na úrovni dnešního fotbalového hřiště. Řeka změnila směr k lesu a poté se vracela do místa nad zadním mostem. Původní meandr byl zavezen zeminou, která se vytěžila z nového koryta. Než došlo v šedesátých letech min. stol. ke scelování pozemků a likvidaci starých sadů, byly tyto nerovné s obrysem původního toku.

Meandry řek jsou způsobeny boční erozí břehů. Na jedné straně

se řeka do terénu zařezává, na druhé se usazují pevné částice unášeného materiálu. Průběh eroze závisí na pevnosti a soudržnosti omílaného břehu. Významná je také tzv. Coriolisova síla, což je efekt, který souvisí s rotací Země a odstředivou silou působící na břehy.

Pozoruhodnými a užitečnými stavbami na Svatce byly mlýnské náhony. Zachoval se náhon na vojkovický mlýn, který začíná na splavu pod Rajhradem. Náhony na mlýn v Židlochovicích, Velkých Němčicích, Uherčicích a Pouzdřanech byly zrušeny. U nás náhon skončil v prosinci 1946, protože provozovatelé konfiskovaného mlýna na splavu nezrušili ledovou bariéru, splav tíhu ledu neunesl,

protrhl se a tím náhon i vodní mlýn ve Velkých Němčicích skončily.

Zajímavým objektem souvisejícím se Svatkou bylo plavisko. Nacházelo se v místě dnešních garáží u fotbalového hřiště. Plavisko byla vybetonovaná plocha pod úrovní mlýnského náhonu, do kterého se rourou napouštěla voda. Sem se zajíždělo povozy a do dřevěných kanónů se čerpala voda pro napájení domácího zvířectva. V tomto místě byla studna s pumpou, voda z ní se považovala za vhodnou pro kuchyňské účely až do doby, než se u několika osob vyskytl tyfus. Dalším místem pro odběr vody z mlýnského náhonu bylo schodiště u předního mostu. Je zde dosud zachován podstavec ze žulových kostek, na které se stavěly putny a po naplnění vodou se odvážely nebo odnášely do domácností.

Po narovnání toku řeky v Uherčicích vznikla slepá ramena, a sice tzv. Hakle a Rohlík. V Pouzdřanech je kolem stávajícího hlavního toku zachováno kroucí se koryto staré Svatky.

Meandry řeky Svatky, na které jsem chtěl upozornit, jsou v našem katastru skutečně nádherné. O tom se může přesvědčit každý, kdo se vydá na procházku od Zadního mostu až k plynovým mostům na Brodači, a to nejlépe po levém břehu. Jaro je pro takový výlet obdobím nejvhodnějším.

**ZVEME VÁS
DO DIVADLA**

Základní škola Velké Němčice pořádá

ve čtvrtek 5. května 2022 zájezd na představení DS Bratří Mrštíků v Boleradicích

POHÁDKA MÁJE

Odjezd v 17,00 hod. od budovy základní školy. Začátek představení v 18 hodin. Cena zájezdu je 150 Kč (vstupné + doprava).

Přihlásit se můžete u sekretářky školy na telefonním čísle 519417222.

Uklidme Česko

Uklidme Velké Němčice

9. dubna 2022

Sejdeme se v 9 hodin na parkovišti před kostelem

Pytle na odpad zajištěny, nezapomeňte na pevnou obuv!

Kontakt: p. Nápravník 723 877 957

www.UklidmeCesko.cz

Partneři akce

KB Nadace Jistota **GARNIER** **PENNY** **SKODA** **Coca-Cola HBC** **EKO KOM**

Ohlédnutí za prvním pololetím školního roku 2021/2022 v ZŠ Velké Němčice

Jaroslava Tesařová - ředitelka ZŠ

První pololetí školního roku je za námi, a proto mi dovoluňte malé ohlédnutí za uplynulými měsíci a krátké zhodnocení školní práce.

Během prázdnin se nám ve spolupráci se zřizovatelem podařilo vybudovat novou chybějící kmenovou třídu a zrekonstruovat výdejnu obědů ve školní jídelně, protože již nedostačovala kapacitě strávnicků. Od října tak můžeme využívat nové prostory. V letošním roce máme ve třinácti třídách celkem 260 žáků. Žáci k nám na II. stupni dojíždějí nejvíce z obcí Křepice, Nosislav, Uherčice. Na podnět rodičů z Křepic se podařilo upravit jízdní řád a autobus nově zajíždí i na zastávku u školy.

Po dvou letech poznamenaných uzavíráním škol kvůli covidu jsme všichni v září doufali, že se budeme moci vrátit k běžné práci a také pořádání akcí pro děti. Bohužel se ale celý podzim a zima nesly opět v duchu různých opatření, které se často měnily, manuály chodily téměř každý týden. Třídy byly posílány do karantény, střídali jsme výuku ve škole s výukou online, abychom se v rámci opatření mohli naobědvat, museli jsme mít i rozvrh obědů, testovali jsme a trasovali, výuka byla často narušená. Takže

jste se všichni těšili na příchod jara a postupné rušení omezení.

Začátek školního roku jsme věnovali opakování a upevňování učiva, které se v předchozím roce probíralo online a nebylo dostatečně procvičené. Děti si musely zvykat na pravidelnost v přípravě na vyučování i na běžnou výuku ve třídě a kolektivu. Hned na začátku září jsme zorganizovali tradiční pobyt pro nové kolektivy šestých tříd v rekreačním středisku Prudká, kde si měli možnost užít neděli v krásném prostředí se svými dětmi i rodiče a poznat je při seznamovacích aktivitách. Po třech dnech je vystřídali žáci sedmých tříd, kterým byl v loňském školním roce kvůli covidu pobyt zrušen. Také se nám podařilo opět domluvit s manželi Bechnými na pořádání tanečních kurzů, které ale musely být kvůli covidu přerušeny. Pokračovat budou nyní na jaře a budou v květnu ukončeny slavnostní prodlouženou. V říjnu a listopadu ještě stihli žáci I. stupně navštívit planetárium v Brně a program v Ekocentru Trkmanka ve Velkých Pavlovicích. Pro prevenci rizikového chování, např. šikany, poruch příjmu potravy apod., jsme pro žáky pořádali besedy ve třídách s policií i s pracovníky organizací, které se těmito tématy zabývají.

Snažili jsme se uspořádat sportovní i naukové soutěže, i když některé bez účasti okolních škol. Žáci se účast-

nili školních kol olympiád, Pythagoriády a soutěže Matematický klokan, využili jsme dobrovolného testování znalostí žáků vybraných ročníků, které nabízela ČŠI. Uspořádali jsme tradiční turnaj v kopané a v lednu jsme obsadili stupně vítězů na Hustopečské laťce – soutěži mezi školami ve skoku do výšky.

V listopadu a prosinci začala stoupat nemocnost a různých omezení začalo přibývat. Vystoupení na Vánočním zpívání a rozsvěcení stromku jsme natočili na video a rodiče i veřejnost je tak mohli vidět alespoň na obrazovkách počítačů nebo televize. Podobným způsobem jsme rodičům zprostředkovali i pasování prvňáčků a slavnostní předávání jejich prvního vysvědčení. Videá a fotografie ze všech akcí najdete na webových stránkách naší školy.

Nejvíce nás mrzelo zrušení ledového lyžařského kurzu pro žáky 7. tříd, máme pro ně ale domluvený náhradní termín příští školní rok. Náhradní „lyžák“ pro žáky 8. tříd se, sice s obavami, podařilo uspořádat v únoru už úspěšně. Stejně jako lyžování pro žáky I. stupně v Němčičkách. Navštívili jsme také olympijský festival v Brně, kde mohli žáci fandit a vyzkoušet si některé olympijské sporty.

Hodnocení prvního pololetí bylo po uplynulých dvou letech poznamenaných nepřítomností ve škole zase tradiční, známky se získávaly celé pololetí opět prověrkami a ověřováním znalostí ve škole. Je znát, kdo se připravuje pravidelně a zodpovědně, a také je vidět, že některé děti mají pořád problémy se znovu vrátit k systematické a pravidelné přípravě. Proto nabízíme ve škole doučování téměř ve všech hlavních předmětech a kdykoliv v případě potřeby po domluvě s vyučujícími. Je ale obtížné žáky motivovat, aby nabídku využili. Před námi je ještě spousta práce, žáci devátých tříd se mohou od října pravidelně připravovat na přijímací zkoušky z češtiny i matematiky. Intenzivní příprava je ještě čeká v březnu na škole v přírodě

spolek velkoněmčických vinařů a ČZS Velké Němčice vás zve na

Noc sklepů 2022 Velké Němčice

**23. dubna 2022
od 14 hodin**

Prodej vstupenek v infostánku za starou
hasičkou u kostela.

Infostánek otevřen od 13 hodin.

Těšíme se na vás!

www.nocsklepu.cz @nocotevrenychsklepu

zaměřené právě na úspěšné zdolání této první důležité zkoušky v životě.

Věřím, že se postupně vrátíme ke školní práci bez neustálých omezení a že se nám podaří uspořádat všechny tradiční akce, které máme naplánované až do konce školního roku. Zimní období jsme tentokrát místo karnevalu ukončili masopustním průvodem po obci, se zpěvem za doprovodu harmonik, výzdobou tříd a pečením koblížků. Snad je to i pomyslné ukončení náročného období s covidem. Děkuji všem svým kolegům - vyučujícím, asistentkám i provozním zaměstnancům za práci ztěžovanou omezeními a nebývalou administrativou, a také všem rodičům, kteří pro nás v dobách karantén měli pochopení a slova uznání.

Jak jsme byli na exkurzi v řeznictví ve Velkých Němčicích...

Martina Řeháčková, učitelka MŠ

Naše mateřská škola má vypracovaný projekt s názvem:

„Můj domov je tam, kde to dobře znám aneb umíme se dívat kolem sebe a poznáváme práci a řemesla jiných“.

Ve čtvrtek 17. 3. 2022 jsme byli pozváni s dětmi na exkurzi do místního řeznictví panem majitelem Lukášem Mouchou. Ten dětem přiblížil to, jak vůbec vzniká ta krásná voňavá šunka, kterou tak rády jedí. Ukázal jim všechny produkty, které nabízí místní prodejna. Viděli jsme, jak vypadá maso uzené a neuzené, jaký je rozdíl

mezi párkem a klobásou a dozvěděli jsme se spoustu zajímavých informací co se masa a jeho zpracování týká. Seznámili jsme se s názvem povolání „řezník“ a „uzenář“ a na závěr samozřejmě nesměla chybět ochutnávka šunčičky 😊.

V rámci tohoto projektu děti navštěvují místní podnikatele, pěstitele a chovatele. Seznamují se s náplní jejich práce a učí se vážit si lidské práce a jejich výsledků.

Cílem tohoto projektu je vypěstovat v dětech kladný vztah k místu, ve kterém žijí a vzbuzovat v dětech zájem o technické a manuální činnosti.

Olympijské hry ve Velkých Němčicích

Zimní olympiáda se nevyhnula ani naší mateřské škole. Děti ze třídy „Kotátek“ si to spolu s paní učitelkou užily ve velkém stylu. Tematicky tvořily například „olympijské“ kruhy a pochodeň, ale hlavně nesměly chybět jednotlivé disciplíny. Děti se seznámily s méně známými sporty, mezi které patřil například curling. K této disciplíně si vyrobily vlastní curlingové kameny a vyzkoušely si tuto hru zahrát. Jaké to je být hokejistou, zjistily při hře s opravdovými hokejkami, s kterými se zkoušely trefit na cíl. Byly to dny plné tvoření a dětského nadšení.

Mateřská škola Velké Němčice

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ

ČTVRTEK 5. 5. 2022 (V DEN ZÁPISU)

OD 8:00 – DO 12:30 / OD 14:30-16:15

Vážení rodiče, zveme vás do naší mateřské školy Velké Němčice. Budete mít příležitost podívat se, jak to u nás chodí v jednotlivých třídách.

Moc se na vás a vaše děti těšíme

Kolektiv učitelek a zaměstnanců mateřské školy

1. Jarkovská divadelní společnost a TJ Sokol Proskovice
uvádí současnou anglickou komedii
MANŽELKA PO ČTYŘICÍTCE
(R. Cooney, A. Sulcan, E. Barrett)

Hrají:
Renáta Skupniková,
Dan Skřípčák,
Jana Mischingerová,
Mirek Vašíček,
Radek Czempiel,
Barbora Vašíčková
Překlad a režie:
Karel Franczyk
spolurežie: Petr Rada

Pátek 29. 4. 2022
Začátek v 19,00 hod.
KD Velké Němčice

Vstupné 80,- Kč

DJ Boris®
Velikonoční
DISCO
Velké Němčice
kulturní dům
Sobota 16.4.2022